

Regional utvecklingsstrategi i Uppsala län

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har givits tillfälle att inkomma med synpunkter på den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län (RUS).

SLU:s verksamhetsidé är att vara ett universitet som ”bedriver forskning, utbildning och miljöanalys i samverkan med omgivande samhälle. Genom vårt fokus på samspelen mellan människa, djur och ekosystem och ett ansvarsfullt brukande av naturresurserna bidrar vi till en hållbar samhällsutveckling och goda livsvillkor på vår planet.”¹

SLU har väl utvecklade strukturer för nationell samverkan med aktörer i de gröna och blå sektorerna och med samhället i stort. En hög andel av SLU:s forskning, utbildning och fortlöpande miljöanalys bedrivs i samverkan med olika samhällsaktörer, såväl offentliga som privata.

De fyra framtidsplattformarna SLU Future Food, SLU Future Forest, SLU Future One Health och SLU Urban Futures är viktiga samverkansytor för aktörer utanför akademien. Även SLU Skogsskadecentrum och SLU Grogrund är exempel på framgångsrika samverkansytor mot myndigheter och näringsliv. Universitetets geografiska spridning gör att SLU finns fysiskt på plats runt om i landet med lokal och regional samverkan. SLU verkar för att bidra med hela sin samlade kompetens i de lokala och regionala miljöerna.

SLU kan se tydliga beröringspunkter mellan innehållet i RUS och universitetets verksamhetsidé; flera av universitetets styrkeområden sammanfaller med fokusområdena i RUS, t.ex.:

¹ SLU:s strategi 2021-2025. Strategin är under revidering, men vision och verksamhetsidé kommer att kvarstå i sina nuvarande formuleringar.

- Hållbar samhällsplanering
- Mark- och fastighetsfrågor
- Uppsala som attraktiv region för studier och jobb
- Forskning och utbildning

Genom att peka på dessa övergripande områden vill SLU

- understryka att det på ett övergripande plan, redan finns en uttalad vilja, förankring och beredskap inom SLU att samverka kring de fokusområden och mål som pekas ut i RUS och som har koppling till SLU:s verksamhet,
- identifiera synergier i befintlig samverkan om frågor kring samhällsutveckling i Region Uppsala.

Specifika kommentarer kring kopplingen mellan fokusområden i RUS, SLU:s verksamhet och samverkansområdena

(De tre första fokusområdena i RUS behandlar verksamheter som huvudsakligen ligger vid sidan av SLU:s verksamhetsområden och kommenteras därför inte.)

Fokusområde i RUS

Område 4) Bekämpa klimatförändringarna

Område 5) Säkra och attraktiva livsmiljöer

SLU är det enda universitetet som har uppdraget att bedriva fortlöpande miljöanalys. SLU har över tid byggt upp en omfattande samverkan med de myndigheter som lägger uppdrag och beställningar på SLU:s fortlöpande miljöanalys och som använder underlag och expertstöd som finansieras inom ramen för anslaget till den fortlöpande miljöanalysen. Med flertalet av berörda myndigheter har SLU övergripande överenskommelser om samverkan och väl fungerande dialoger på alla organisatoriska nivåer. De största beställarna är Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket, men även Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, företag och länsstyrelserna är viktiga aktörer för SLU:s fortlöpande miljöanalys. Data från den fortlöpande miljöanalysen är en förutsättning både för att göra och följa upp klimatanpassningar och för att den gröna omställningen ska ske på vetenskaplig grund.

SLU är en aktör i samhällsplaneringen, både i egenskap av fastighetsägare och som arbetsgivare och utbildare. SLU och Uppsala universitet är med sina kunskapsintensiva verksamheter och utbildning av studenter också attraktiva aktörer gentemot nya och expanderande företag; här finns tillgång till såväl forskning som kvalificerad arbetskraft.

Inom SLU finns fyra s.k. framtidsplattformar som även kallas forskningsplattformar. De tar sig an komplexa hållbarhetsutmaningar genom systemorienterade tvärvetenskapliga arbetssätt med ett framtidsperspektiv. Arbetet bedrivs i samverkan med relevanta samhällsaktörer. En av dem, SLU Urban Future, bedriver forskning inom hållbar stadsplanering och stödjer kommunerna inom områden som kopplar till exempelvis ekosystemtjänster, integrerad vattenresursförvaltning, frågor kring naturreservat samt stadsodling.

Samverkan inom samhällsplanering kan ske till exempel genom dialog kring klimatomställning och klimatanpassning, bevarande av biologisk mångfald, livsmedelsförsörjning, näringslivsutveckling, beredskapsfrågor, planering av boende, kollektivtrafik och markfrågor.

SLU äger och förvaltar sedan 1990-talet ett eget bestånd av mark och byggnader. Detta bestånd ägs ytterst av staten och ligger i stor utsträckning i Uppsalaområdet, särskilt runt Ultuna och i stadens södra delar. SLU har löpande kontakter i de mark- och fastighetsfrågor som är kommunens ansvar. Detta är särskilt viktigt i tider av expansion och där en hållbar markanvändning behöver säkerställas genom avvägningar mellan olika intressen.

Fokusområde i RUS

Område 6) Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning

En annan av de tidigare nämnda framtidsplattformarna, SLU Future Food, arbetar med livsmedelsfrågorna. Livsmedelssystemets hållbarhetsutmaningar kan inte lösas genom att angripa dem utifrån enskilda perspektiv. Systemets hållbarhet beror på ett komplext samspel mellan många olika faktorer och riktningsändringar påverkas av bland annat maktförhållanden och värderingar vilket innebär att det inte finns en rätt eller en fel väg att gå. Det går helt enkelt inte att lösa utmaningarna utan samverkan där olika discipliner, perspektiv och värderingar inkluderas och möts.

SLU Future Food har ett tydligt uppdrag att adressera komplexa vetenskapliga frågeställningar som rör livsmedelssystemets långsiktiga hållbarhetsutmaningar genom att utveckla tvärdisciplinära samarbeten och arbetssätt. SLU Future Food stimulerar tvärdisciplinära samarbeten genom att skapa mötesplatser för att underlätta mötet mellan olika discipliner och för att stimulera diskussioner och idéer kring olika teman.

Hållbar dricksvattenförsörjning är en del av livsmedelsförsörjning. Nära förestående är sänkningar av gränsvärden för PFAS i dricksvatten som ska tillämpas från 1 januari 2026 vilket innebär mycket stora utmaningar för

dricksvattenproducenter och medför stora behov av kostnadseffektiva åtgärder (reningstekniker) för rå- och processvatten. Hanteringen av PFAS är en prioriterad och viktig fråga för många regioner i landet och som kräver ökad kunskap om PFAS och förbättrade reningstekniker för att säkra dricksvattnets kvalitet, skydda hälsa och uppfylla lagkrav. Inom den fortlöpande miljöanalysen har SLU en framstående position vad gäller att identifiera, källspåra och rena dricksvatten från PFAS.

Fokusområde i RUS

7) Hållbar utveckling och tillväxt för näringslivet i hela Uppsala län

8) Stärkt innovationsförmåga

SLU bedriver forskning inom områden som berör relationen stad och land, vattenfrågor, grön infrastruktur, klimatomställning, klimatanpassning och biologisk mångfald, livsmedelsförsörjning, landskapsarkitektur m.m. Alla dessa områden berör frågor som är viktiga för den framtida utvecklingen av regionen. Samarbeten mellan forskare och olika typer av relevanta parter är välkomna och uppmuntras. Samarbetena kan ta olika form, till exempel genom forskningsprojekt och delade tjänster (doktorand och postdoktorer).

SLU och regionen har ett gemensamt intresse i att unga personer med olika bakgrunder utbildar sig på högskolenivå. Vid SLU är både ungdomar med utländsk bakgrund och ungdomar vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning underrepresenterade. De utgör särskilt viktiga målgrupper i universitetets arbete med studentrekrytering, en fråga som kommer att få särskilt fokus i den närmaste framtiden. Att tidigt samverka inom grundskolan och gymnasieskolan är viktigt för de ungas möjlighet att uppnå behörighet och intresse för högskolestudier. SLU:s uppgift är att väcka nyfikenhet, intresse och i förlängningen möjligheter för dessa unga att studera vidare. SLU samverkar gärna kring aktiviteter som bidrar till att öka rekryteringen till högre utbildning.

SLU holding ägs av staten och förvaltas av SLU. SLU Holdings uppdrag är att skapa ekonomisk tillväxt och bidra till en positiv samhällsutveckling. Genom verksamheten stöttas forskare och studenter vars forskningsresultat och idéer kan kommersialiseras. Samverkan mellan regionens aktörer är central i skapandet av nya företag utifrån universitets forskning. Det kan också ske genom samverkan kring utvecklingen av universitetsnära företagsparker såsom Green Innovation Park som är placerad på campus Ultuna.

Beslut om detta yttrande har, på rektors uppdrag, fattats av universitetsdirektören Martin Melkersson efter föredragning av Kristina Julin. Innehållet har utarbetats i samråd med vicerektorn för samverkan och fortlöpande miljöanalys, Annsofie Wahlström.

Martin Melkersson

Kristina Julin